

Nr 362.

Av herr **Bergh m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa frågor rörande försvarets organisation.

Efterföljande önskemål rörande organisationen av övre Norrlands försvar torde böra betraktas mot bakgrunden av målsättningen för vårt lands krigsmakt i det hela.

Beträffande denna målsättning har överbefälhavaren framhållit, att svensk krigföring måste gå ut på att vinna tid och att följaktligen en strategisk defensiv, som syftar till fiendens fördröjande, måste tillämpas. Denna defensiv skulle genomföras på sådant sätt, att avsevärda delar av våra styrkor bevaras i stridsdugligt skick så länge som möjligt, samtidigt som fienden försvagas. Det kunde bli nödvändigt att samla styrkorna till vissa områden, där försvaret gjordes starkare. Den angivna strategien kunde medföra, att delar av vårt land — själfvallet efter kraftigt motstånd — successivt måste uppgivas.

Den tillämpning av centralförvarsprincipen, som skymtar i denna målsättning, komme tydligen att främst gå ut över övre Norrland.

Försvarskommittén har i någon mån nyanserat denna målsättning för krigsmakten genom att framhålla, att försvarsanstalterna måste utformas så, att angriparen i det längsta förhindras att få fast fot på svensk mark och att ingen del av landet borde uppgivas utan segt motstånd.

Det är för befolkningen i de särskilt utsatta områdena av vital betydelse, att försvarets utformande också verkligen möjliggör detta. Ett uppgivande av landområden är i det moderna kriget liktydigt med deras fullständiga ödeläggelse.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 206 anför vederbörande departementschef för sin del, att det borde övervägas, huruvida icke antalet förband som organiseras i olika delar av landet bör göras beroende av befolkningstätheten och huruvida icke organisationsplatserna böra utväljas med hänsyn till en motståndares möjlighet att åstadkomma en luftlandsättning, alldenstund en sådan sannolikt komme mera överraskande än en invasion över hav eller gräns. Då befolkningstätheten vore störst i mellersta och södra delarna av landet och luftlandsättningar av mera betydande omfattning vore mest sannolika därstädes, borde dessa krav i huvudsak kunna kombineras. Vidare framhålles beträffande organisationen av försvaret i övre Norrland, att det icke vore osannolikt, att den avsedda utredningen rörande försvarsorganisationens anpassning efter befolkningstätheten komme att peka på lämpligheten av en ytter-

ligare minskning av artilleriförbanden i Boden än den som enligt försvarskommittens förslag åstadkommes genom en sammanslagning av A 5 och A 8.

Vad som sålunda från skilda håll anförts innebär, att övre Norrlands försvar icke tillmätas samma betydelse som hittills. En invasion över landgränsen i norr kan emellertid ske i form av ett blixtanfall och kan på grund av tillförsel-möjligheterna bli betydligt lättare att i fortsättningen genomföra än ett luftanfall mot exempelvis mellersta Sverige. Övre Norrlands betydelse får förvisso icke heller bedömas efter befolkningstätheten.

Försvarsmöjligheterna äro i detta område särskilt stora men endast om de till fullo utnyttjas. Vad som utmärker försvaret inom detta område i ett modernt krig är, att man måste räkna med att förbindelserna med den övriga delen av landet kunna komma att under längre eller kortare tid vara avbrutna och kanske särskilt under mobiliseringstiden. Militärbefälhavaren för VI militärområdet har också i sitt yttrande över försvarskommittens förslag framhållit, att denna icke i erforderlig grad beaktat de särskilda förhållandena inom detta område. Med hänsyn till dess storlek, långa landgränser och långa kuststräcka samt icke minst dess avskilda läge med därav betingade långa och känsliga förbindelser är det enligt militärbefälhavarens uppfattning nödvändigt, att VI militärområdet redan enligt fredsorganisationen göres självförsörjande, d. v. s. att alla förband och helst även alla försvarsgrenar som äro nödvändiga för att ett försvar skall kunna uppehållas under en icke alltför kort tidrymd — även efter ett mera blixartat krigsutbrott — äro representerade inom militärområdet.

Detta militärbefälhavarens önskemål kan anses vinna stöd av departementschefens uttalande på s. 209 i propositionen. Han framhåller där, att om landet utsättes för angrepp, vore det sannolikt, att fienden redan från början satte in starka krafter i avsikt att snabbt framtvunga ett avgörande. Under sådana förhållanden är det uppenbarligen nödvändigt, att de svenska stridskrafterna redan i det inledande skedet av ett krig kunna utveckla maximal kraft.

Mot bakgrunden av vad här ovan anförts framträder som högeligen angeläget, att tillbörlig hänsyn toges till behovet och möjligheten av ett kraftigt försvar av övre Norrland. Det bör sålunda icke ifrågasättas, att någon minskning skall ske av det försvar eller de truppförband, som redan finnas i dessa trakter. Det är tvärtom angeläget, att de ytterliga åtgärder, som numera äro erforderliga för att möjliggöra ett försvar, även då förbindelserna söderut icke kunna uppehållas, snarast måtte vidtagas.

Dessa äro framförallt följande.

De truppförband, som vid mobilisering under alla förhållanden anses nödvändiga i övre Norrland, böra erhålla mobiliseringscentraler därstädes. Vid avbrott i förbindelserna kan man icke räkna med att materielen kan transporteras dit, men väl kan personal i viss utsträckning komma fram. Även mobiliseringscentraler för inom militärområdet erforderliga förband ur pansartrupperna och artilleriet böra sålunda förläggas inom detsamma.

Vid organisationen av underhållstrupperna bör militärbefälhavarens förslag om en underhållskår beaktas. I varje fall bör sådan anordning träffas, att den nödvändiga tillgången på intendentur-, tyg- och sjukvårdsförband säkerställs redan i fred. På grund av de särskilt svåra förhållanden, som utmärka underhållstjänsten vid operationer i övre Norrland, är det nödvändigt, att redan i fredstid i betydande utsträckning de erforderliga förråden finnas upplagda inom området. Sistnämnda önskemål ligger icke blott i linje med den i övrigt planerade decentralisationen av militära förråd utan kan vad övre Norrland beträffar sannolikt även genomföras utan de avsevärda byggnadskostnader som föranledas av en decentralisation i övrigt.

De här ovan förordade åtgärderna medföra över huvud icke några större kostnader, trots att de äro mycket betydelsefulla för säkerställandet av ett effektivt försvar av övre Norrland.

Under hänvisning till vad ovan anförts hemställas,

att ovan anförda synpunkter beaktas vid utformandet av riksdagens beslut i hithörande frågor och

att i den mån dessa överlämnas till Kungl. Maj:t för utredning och beslut de sålunda angivna önskemålen understrykas.

Stockholm den 4 maj 1948.

Ragn. Bergh.

J. F. Grym.

Lars E. Andersson.
